

PANDEMİ SÜRECİ İLKOKUMA VE YAZMA ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARA YÖNELİK SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Opinions Of Classroom Teachers On The Problems Encountered In Primary Reading And Writing Teaching In The Pandemic Process

Öğretmen, Fatih YILMAZ

Bolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Bolu/ TÜRKİYE

ORCID: 0000-0001-8129-8512

Cite As: Yılmaz, F. (2021). "Pandemi Süreci İlkokuma Ve Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 7(49): 2025-2038.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı pandemi sürecinde sınıf öğretmenlerinin ilkökuma ve yazma öğretiminde karşılaştığı sorunları ve deneyimlerini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinde görev yapan 11 birinci sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılara sosyal medya platformlarından ulaşılmış ve Word üzerinden hazırlanan görüşme formu çalışmaya katılmak için gönüllü olan birinci sınıf öğretmenlerine ulaştırılmıştır. Görüşme formunda, demografik bilgileri belirlemeye yönelik 5 soru dışında 8 açık uçlu soru yer almaktadır. Görüşme formu hazırlanırken uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Veri toplama süreci 2 hafta sürmüş ve elde edilen veriler içerik analizi ile incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, pandemi sürecinin yüz yüze eğitim döneminde sürecin kesintiye uğraması ve pandemi kuralları ilkökuma ve yazma öğretimine olumsuz yansımış ve birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Uzaktan eğitim döneminde ise sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları bölgelere, okul türlerine ve kıdem yıllarına göre karşılaştığı sorunların da farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim döneminde; teknolojik tabanlı sorunlar, öğretimsel faaliyetler ve öğretmenlerin artan sorumlulukları üzerinde bulgulara ulaşılmıştır. Bunların dışında; sosyal deneyim, etkileşimsizlik ve veli tabanlı problem yaşayan sınıf öğretmenlerinin diğer sorunları görev yaptıkları okul türüne göre farklılıklar göstermiştir. Pandemi sürecinde ilkökuma ve yazma öğretimi, imkanı ve altyapısı yeterli olan bölgeler için teknolojik bir eğitim fırsatına dönüşürken yeterli altyapı ve desteğe sahip olmayan bölgelerde fırsat eşitsizliğine yol açmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, İlkokuma ve yazma öğretimi, Uzaktan eğitim, Sınıf öğretmeni.

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the problems and experiences faced by classroom teachers in the first literacy and writing teaching during the pandemic process. The study group consists of 11 first-year teachers working in seven geographical regions of Turkey in the 2020-2021 academic year. Participants were reached through social media platforms and the interview form prepared through Word was delivered to the first-year teachers who volunteered to participate in the study. The interview form contains 8 open-ended questions, with the exception of 5 questions for determining demographic information. While preparing the interview form experts opinions were used. The data collection process lasted 2 weeks and the data obtained were examined by content analysis. According to the findings of the study, interruption of the process during the face-to face education period of the pandemic process and Pandemic rules reflected negatively on primary education and writing teaching and brought many problems. It has been found that the problems faced by classroom teachers according to the regions, school types and seniority years they serve also differ during the distance education period. During the distance education period; findings have been made on technologically based on problems, educational activities and increasing responsibilities of teachers. Apart from these social experience, non-interaction and other problems of classroom teachers who experienced parent-based problems differed according to the type of school they served in. Primary education and Writing Teaching it has become a technological educational opportunity for regions with sufficient facilities and infrastructure, while it has led to inequality of opportunity in regions that do not have sufficient infrastructure and support during the pandemic process.

Keywords: Pandemic, The first literacy and writing teaching, Distance education, Classroom teacher.

1. GİRİŞ

'Coronavirüs bulaşıcı hastalığı' olarak Dünya Sağlık Örgütü tarafından tanımlanan ve 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde hala çıkış sebebi netleştirilemeyen nedenlerle ortaya çıkan virüs, çıkış tarihinin de anlamını barındıran 'COVID-19' şeklinde kodlanmıştır (Onyema ve diğerleri, 2020). Salgın, küresel bir etki oluşturmasının yanında sadece insan sağlığı alanında değil, başta eğitim olmak üzere sosyal, politik ve ekonomik boyutlarda da birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Salgının yayılma hızını ve gidişatını azaltmak amacıyla eğitim alanında bazı tedbirler alınmış ve bu tedbirler 1,6 milyar öğrencinin eğitim-öğretim faaliyetlerinin aksamasına neden olmuştur (UNESCO, 2020). Birçok ülke kurumlarında yüz yüze görüşme prosedürleri askıya alınmış ve çevrimiçi modeller ön plana çıkmıştır. Okulların da aynı yöntemlerle öğrencilerine hizmet sunmaya başlaması ile beraber salgının seyrine göre zaman zaman yüz yüze eğitime dönmüş, genellikle de çevrimiçi eğitime devam edilmiştir (Daniel, 2020). Öğretmenler ise pandemi kurallarını eğitim ortamına aktararak ve uzaktan eğitimde ilk deneyimlerini yaşayarak bu yeni

normale uyum sağlamaları gereken bir süreç yaşamışlardır. Yüz yüze eğitimde; sosyal mesafe, maske kullanımı, temizlik gibi kuralların uygulanması, uzaktan eğitimde ise; teknolojik erişim, öğretme süreçlerinin dijital ortama aktarılması gibi süreçleri yürütmeleri gerekmiştir (Kim, Leary & Asbury, 2021). Dijital teknolojilerin eğitim sistemlerine, kurumlara ve uygulamalara yerleştirilmesi, pandemiye özgü bir sorun olarak karşımıza çıkmamakla beraber bu dönemde öğretmenler, öğrenciler ve veliler tarafından daha net ve etkili biçimde deneyimlenmiştir (Williamson, Eynon & Potter, 2020). Okulların salgın gerekçeleriyle geçişler yaşaması sonucu uygulanan dijital öğrenme aktiviteleri, adaptasyon süreci gerektirse de uzun periyotlu düşünüldüğünde öğrencilerin öğrenmelerine ciddi katkılar sağlayacağı da göz önünde bulundurulmalıdır (Sarı & Nayır, 2020). Learning, Media and Technology dergisinin özel tarihli bir sayısında, Hillman, Bergviken Rensfeldt ve Ivarsson (2020), eğitim sistemlerinin giderek platform tabanlı hale gelebileceğini öne sürmüşlerdir. Pandemi döneminde eğitim için okullarda dezenfekte, maske, sosyal mesafe gibi düzenlemelerin yapılmış olmasının yanı sıra eğitim sistemlerinin, programlarının, öğretme-öğrenme süreçlerinin de yeniden düzenlenmesi teknolojik tabanda değerlendirilebilir olmalıdır (Buheji & Ahmed, 2020).

Türkiye’de ilk vakanın tespit edilmesinden bu yana okullar uzaktan eğitim modeline geçiş yapmış ve 2019-2020 eğitim-öğretim yılı çeşitli dijital ve teknolojik kaynaklarla tamamlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2020). Salgın sürecinin seyrine göre 2020-2021 eğitim öğretim yılında ise zaman zaman yüz yüze eğitime dönülmüş fakat çoğunlukla uzaktan eğitime devam edilmiştir. Bu geçişler ve belirsizlikler öğretmenlerin de öğretim süreçlerini ve aktivitelerini etkilemiştir. Korkmaz ve Toraman (2020), Türkiye’deki eğitimcilerin süreçte yaşadıklarını analiz ettikleri çalışmada, öğretmenlerin bu geçişlere hazırlıksız yakalandıklarını, çevrimiçi modelin öğrenmeye katkısının sınırlı olduğu, öğretmenlerin deneyim eksikliğinin olduğunu, kullanılan sistemlere adapte olmakta zorlandıklarını, uzaktan eğitimin her alan için uygulanabilir olmadığı gibi problem durumlarını ortaya koymuşlardır. Öğretmenlerin yanı sıra eğitim sacının önemli bir ayağı olan veliler de bu sürecin önemli paydaşı olmuşlardır. Ailelerin teknolojik alt yapıya erişimleri ve çocuklarına destek süreçleri de pandemi döneminde yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim sürecini önemli ölçüde etkilemiştir. İlkokul kademesinde, okuma ve yazma temel becerilerinin kazanılmasında velilerin bu süreçte öğrencilere desteği çok daha anlam kazanmış ve bu dönemin en az sorunla atlatılması adına önemli hale gelmiştir (Sönmez, Yıldırım & Çetinkaya, 2020). Aileler bu süreçte, internet yetersizliği, teknolojik bilgi yetersizliği, dijital araç temininin yapılamaması, ders materyallerine erişim güçlüğü gibi problemler yaşamışlardır. Bu tür sorunlar ise öğrencilere; derslere odaklanma sorunu, uzaktan eğitimi yüz yüze eğitim kadar ciddiye alamama, sosyal etkileşimsizlik ve isteksizlik gibi sorunlar olarak yansımıştır (Günbaş & Gözüküçük, 2020).

Öğretmenler, çevrimiçi öğretme deneyimleri kısıtlı olduğu için süreçte birtakım sorunlar yaşamışlar, bu sorunlar sadece öğretmenlerin yaşadığı zorluklar olmamakla beraber aynı zamanda uzaktan eğitimin sınırlılıkları olarak da nitelendirilmiştir. Söz konusu sınırlılıklar; teknoloji kullanımında zorluk çekilmesi, ileri derece planlama gerektirmesi, bazı derslerin uzaktan eğitime uygun olmaması, sözlü iletişimin ve yönetiminin gelişmesine olanak vermemesi, sosyal izolasyon olarak gösterilebilir (Koç, 2021). Sınıf öğretmenleri özelinde yapılan çalışmalar ise ilkökul öğretmenlerinin, değerlendirme kriterlerinin objektif olamamasından, etkinlik çeşitliliğinin arttırılamamasından, internet ve uygulama sorunlarından, öğrenci ile etkin bir etkileşimin sağlanamamasından dolayı bazı sorunlarla karşılaştıklarını göstermektedir (Erbaş, 2021; Yurtbakan & Akyıldız, 2020). Altunkaynak ve Çağmalar (2020)’ın yaptıkları çalışma incelendiğinde ise sınıf öğretmenlerinin ilkökuma ve yazma sürecinde eğitim teknolojilerini kullanmaya yönelik görüşlerinin orta düzeyde olduğu belirtilmiş; öğretmenlerin mesleki kıdem, mezuniyet durumu, sınıf mevcudu gibi değişkenlere göre ilkökuma ve yazma öğretimi sürecinde eğitim teknolojilerini kullanım düzeylerinde farklılık olduğu saptanmıştır. Sınıf öğretmenleri dijital içerik kullanımını arttırmalı, çeşitlendirmeli ve bu değişkenlerin yol açtığı sorunları en aza indirmek için gerekli destek kendilerine sunulmalıdır. Covid-19 salgını döneminde birçok öğretmen, süreç belirsizlikleriyle karşılaşmış ve öğretimsel faaliyetlerini sürdürmede salgının getirmiş olduğu kurallarla ve dijital becerilerini ortaya koymakla sınıanmıştır. 2020-2021 eğitim öğretim yılına başlamadan, ilkökul 1.sınıf okutacak sınıf öğretmenleri ise bu deneyim ve belirsizliği en üst düzeyde yaşamışlardır. Yüz yüze eğitimde pandemi kurallarına riayet, uzaktan eğitimde ise ilk defa tecrübe ettikleri teknoloji kullanımıyla öğretimsel faaliyetlerini gerçekleştirmişlerdir. Öğretim sürecinin nasıl ilerlediğine yönelik en çok merak edilen derslerden birisi de mutlak olarak temel becerilerden sayılan ilkökuma ve yazma öğretimi olmuştur.

Türkiye’de Pandemi sürecinde eğitim faaliyetlerinin uzaktan eğitim ağırlıklı gitmesi bu alanda çalışmaların yapılmasını da gerekli kılmıştır. Buna yönelik alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitime dair çalışmalar

(Bayburtlu, 2020; Bozan & Akçay, 2020; Can, 2020; Demir & Özdaş, 2020; Duban & Şen, 2020; Karahan, Sirem & Baş, 2020; Koç, 2021; Yurtbakan & Akyıldız, 2020) bulunmaktadır. Fakat ilkokuma ve yazma öğretimine yönelik çalışmaların sayısının azlığı dikkat çekmektedir (Erbaş, 2021; Kesik & Baş, 2021). 2020-2021 eğitim öğretim yılının başlangıcı itibarıyla 1.sınıf öğretmenlerinin, ilkokuma ve yazma öğretiminde ilk defa deneyimledikleri pandemi kuralları ve uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları tecrübelerin neler oldukları, hangi zorluklarla karşılaştıkları ve nasıl çözüm ürettiklerinin tespit edilmesi gelecek dönemler adına eğitimcilere rehber olacaktır. Eğitim teknolojilerinin kullanımının günden güne artması ve ilkokuma ve yazma gibi temel becerilerin kazanıldığı bir alanda sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları güçlüklerin incelenmesi, ileriki dönemlerde bu alanda yaşanabilecek sorunların ve geliştirilebilir yönlerinin tespit edilmesinin değerli bulunması amacıyla bu çalışma planlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Pandemi sürecinde, ilkokuma ve yazma öğretiminin yüz yüze eğitim dönemlerinde ne gibi sorunlarla karşılaştınız?
- 2- Pandemi sürecinde, ilkokuma ve yazma öğretiminin uzaktan eğitim dönemlerinde ne gibi sorunlarla karşılaştınız?
- 3- İkokuma ve yazma öğretiminde ders dışında (teknoloji, veli, öğrenci) ne gibi sorunlarla karşılaştınız?

2.YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Birinci sınıf öğretmenlerinin yaşanan pandemi sürecinde uygulanan yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim dönemlerinde ilkokuma ve yazma öğretimine dair görüşlerinin incelenmesi amaçlanan bu çalışmada, nitel araştırma modelinin durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışmaları, bir olayın mekana ve zamana bağlı tanımlandığı ve özelleştirildiği araştırmalardır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2016).

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi, incelenen olayla ilgili farklılıkları kapsayan ana temaları keşfetme ve tanıma imkanı sunar (Neuman, 2014). Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde örneklem; problemle ilgili olan ve kendi içinde benzer, değişik ve farklı durumlardan oluşacak şekilde belirlenir. Bu yöntemde çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi bir ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını incelemek hedeflenir (Baltacı, 2018). Bu kapsamda Pandemi sürecinin getirdiği durumlardan etkilenen 1.sınıf öğretmenlerinin ilkokuma ve yazma öğretiminde karşılaştığı sorunlar, görev yapmış oldukları farklı şehirlere, kıdem yıllarına, 1.sınıf okutma durumlarına ve görev yaptıkları okul türüne göre detaylı incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinde görev yapan 11 birinci sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Çalışma grubundaki katılımcıların demografik özelliklerine yönelik bilgiler Tablo-1'de verilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler

Kodlar	Cinsiyet	Kıdem Yılı	1.Sınıf Okutma Durumu	Görev Yaptığı Okul Türü	Görev Yaptığı Şehir
SÖ1	Erkek	1	1	Özel Okul	Ankara
SÖ2	Kadın	1	1	Özel Okul	Burdur
SÖ3	Erkek	8	3	Devlet Okulu	Kütahya
SÖ4	Kadın	8	1	Devlet Okulu	Kütahya
SÖ5	Erkek	13	4	Özel Okul	Kütahya
SÖ6	Erkek	13	4	Özel Okul	Sakarya
SÖ7	Kadın	10	3	Devlet Okulu	Rize
SÖ8	Kadın	1	1	Devlet Okulu	Gaziantep
SÖ9	Kadın	2	2	Devlet Okulu	Şanlıurfa
SÖ10	Kadın	2	1	Devlet Okulu	Mardin
SÖ11	Kadın	1	1	Devlet Okulu	Muş

Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 7'si kadın 4'ü ise erkektir. Sınıf öğretmenlerinin 4'ünün meslekteki ilk yılları olduğu ve 6'sının ise ilk defa 1.sınıf okutma deneyimiyle karşılaştığı görülmektedir. 2 sınıf öğretmeni 2 yıl, 5 sınıf öğretmeni ise 8-13 yılları arasında öğretmenlik tecrübesine sahiptir. Katılımcı

öğretmenlerden 4'ü özel okulda görev yapmakta iken, 7'si devlet okulunda görev yapmaktadır. Sınıf öğretmenleri, Ankara (1), Burdur (1), Kütahya (3), Sakarya (1), Rize (1), Gaziantep (1), Şanlıurfa (1), Mardin (1), Muş (1) gibi farklı şehirlerde görev yapmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Pandemi sürecinde sınıf öğretmenlerinin ilkokuma ve yazma öğretiminde karşılaştığı sorunlara yönelik görüşlerini ortaya koymak için sınıf öğretmenlerine, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde; araştırmacı, görüşme yapacağı katılımcılara soracağı soruları önceden hazırlar, görüşme esnasında ise katılımcılardan daha detaylı bilgi almak, onlara esneklik sağlamak amacıyla soruların tekrar düzenlenmesine ve tartışılmasına olanak sağlar (Ekiz,2009). Görüşme soruları hazırlanırken daha önce bu konuda yapılan çalışmalar incelenmiş ve 12 adet açık uçlu soru oluşturulmuştur. Oluşturulan bu sorular daha sonra uzman görüşleri (4 sınıf eğitimi uzmanı) doğrultusunda 8'e düşürülmüştür. Bu bağlamda katılımcılara yönelik 8 adet açık uçlu soru yöneltilmiştir. Ayrıca görüşme formunda katılımcıların demografik bilgilerini ölçmeye yönelik de 4 adet soru yöneltilmiştir. Görüşme formunda, katılımcılara Pandemi sürecinde yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim deneyimleri ve karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak görüşleri sorulmuştur. Araştırmacı tarafından hazırlanan soruların kolay ve anlaşılır olmasına, katılımcıları yönlendirmemesine dikkat edilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma için kullanılacak sorular kesinleştirildikten sonra, ilk etapta birinci sınıf öğretmenlerinden 12 sınıf öğretmeniyle iletişime geçilmiş ve Word üzerinden hazırlanan formlar Whatsapp, Instagram, Gmail gibi platformlar üzerinden katılımcılara iletilmiştir. Çalışmanın tamamen gönüllülük esasına dayandığı sınıf öğretmenlerine belirtilmiş, katılımcılardan sorulara samimi ve içten bir şekilde cevap vermeleri istenmiştir. Görüşme formunun paylaşılması ve formların katılımcılar tarafından doldurularak araştırmacıya teslim süreci 2 hafta sürmüştür. Sınıf öğretmenleri tarafından doldurulan formlar incelendiğinde, konuyla alakasız, mantıklı dayanağı olmayan ve eksik bilgi içeren 1 form değerlendirmeye alınmamış ve toplam 11 sınıf öğretmeninden veri toplanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler, belirlenen kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve okuyucunun anlayacağı şekilde düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Sınıf öğretmenlerinin sorulara verdikleri cevaplar, araştırmacı tarafından kodlanmıştır. Bu kodlar belirlenen tema ve kategorilerin altına yerleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir.

2.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik ve güvenilirliği sağlamak amacıyla, nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan uzman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Analizler sonucu ortaya çıkan kodlar, kategoriler ve temalar araştırmacı tarafından iki farklı alan uzmanının incelemesine sunulmuş, alan uzmanlarının değerlendirmeleri alınmıştır. Değerlendirmelerdeki benzerlikler ve farklılıklar dikkate alınıp alan uzmanlarıyla fikir alışverişinde bulunulmuş ve ortak bir paydada buluşulmuştur. Çalışmaya katılan 4 sınıf öğretmeni tarafından ortaya çıkan kategori ve temalar incelenerek görüşleri alınmıştır. Bulgular kısmında, sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak yer verilmiş, böylelikle araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma sürecinde katılımcılara uygulanan formlar içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve tablolar haline getirilerek araştırmanın bulguları ortaya konulmuştur. Bu bulgulara dayalı olarak üç ana tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar; ilkokuma ve yazma öğretilimiyle ilgili; Yüz yüze eğitimde karşılaşılan sorunlar, Uzaktan eğitimde karşılaşılan sorunlar, Öğretimsel faaliyetler dışında karşılaşılan sorunlar olmuştur.

Tablo 2. İlkokuma ve yazma öğretiminin yüz yüze eğitim döneminde karşılaşılan sorunlara yönelik kategoriler ve kodlar

Tema: Yüz Yüze Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar	
Kategoriler	Kodlar
Öğretimsel Faaliyetler	<ul style="list-style-type: none"> Sesleri birleştirme Ses atlamaları, yuvarlamaları Sesleri bir an önce verme kaygısı Yazarken harf yönüne dikkat edememe Okunaklı yazamama Kalemi doğru tutamama Oturma şekli, kalem tutuşu, defter yönü Seslerin karıştırılması Ders işleyiş hızının yavaşlaması Seslerin çıkış yerlerini gösterirken zorlanma Sınıfların 2 gruba bölünmesi Hece ve kelime çalışmalarında uzaktan eğitime göre performans düşüklüğü
Sürecin Kesintiye Uğraması	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencilerin devamsızlığı Sürecin öngörülemez oluşu Sürecin dengesiz ilerleyişi Daha az sesi yüz yüze dönemde verme Yüz yüze eğitimin sürekli devam etmemesi Davranış kazandırmanın daha zorlaştığı İlk kapanma zamanının erken olması Öğrencilerin sadece 2 gün okula gelmesi
Pandemi Kuralları	<ul style="list-style-type: none"> Yakın temas edememe Maskeyle beraber harfleri hissettirme Sosyal mesafeden dolayı direkt müdahale edememe Yazım yanlışlarını düzeltmememe Akran yardımlaşmasını gerçekleştirilemememe Somutlaştırma ve dokunarak öğrenme Maske takma alışkanlığı edindiremememe Öğrenciler arasında etkileşimi azaltamama Uyum sürecini daha fazla uzatma Sürecin getirdiği motivasyon kayıpları

Tablo 3 incelendiğinde; sınıf öğretmenleri, ilkokuma ve yazma öğretiminin yüz yüze gerçekleşen döneminde öğrencilerin sesleri birleştirme, yuvarlama, atlama gibi hatalar yaptıklarını, yazarken harf yönlerine dikkat etmediklerini, kalemi doğru tutamadıkları ve okunaklı yazı yazamadıkları gibi sorunlarla karşılaşmışlardır. Bu süreçte yönetimsel tutumlar, toplumsal baskılar ve pandemi sürecinin getireceği kapanma durumundan dolayı da harflerin bir an önce yüz yüze dönemde verilmesi kaygısının güdüldüğü belirtilmiş, bu aceleci tavrın öğrencilerin tam öğrenmelerine engel oluşturduğu söylenmiştir. Sınıf öğretmenleri yüz yüze dönemde pandemi kurallarından dolayı seslerin çıkış yerlerini göstermekte zorlandıklarını ifade etmekte ve bu sürecin ders işleyiş hızını yavaşlattığını düşünmektedirler. Bazı sınıf öğretmenlerinin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

“ İlkokuma ve yazmaya hazırlık aşamasında kalem tutma becerisi olmayan çocuğun gerektiğinde elini tutup göstermemiz gerekirken pandemi kuralları dolayısıyla temas edemedik. Bu süreci geciktirdi. Başlama aşamasında harfi tekniğine uygun yazarken yönlerde sorun yaşadık yine temas edemediğimiz için elinden tutup gösteremedik.” (S.Ö.10, K)

“ İlkokuma ve yazmaya başlama aşamasında olumsuzluk yaşadım, mesafe kuralı dolayısıyla kalem tutma becerisini istenilen düzeyde gerçekleştirilemedim. Okumaya geçtiğimizde çok fazla olumsuzluk yaşamadım, sadece sosyal mesafe nedeni ile özellikle yazmada direk müdahale etme, yazım yanlışlarını düzeltmede problem yaşadım diyebilirim.” (S.Ö.3, E)

Sınıf öğretmenleri, pandemi sürecinin gidişatıyla belirlenen okulların açılıp kapanması durumunun, süreci kesintiye uğratmasıyla birlikte öğrenci devamsızlıklarının arttığını, sürecin öngörülemez ve dengesiz ilerlemesinin ilkokuma ve yazma öğretimine olumsuz yansıdığını, daha az sesi yüz yüze dönemde

verdiklerini, sınıf mevcudunu azaltmak adına öğrencilerin 2 gruba bölünmüş olarak okula gelmesinin ders sürecini olumsuz etkilediği yönünde fikirlerini belirtmişlerdir. Konuyla ilgili S.Ö.2 ;

‘‘Bu süreçte bizi en çok yoran sürecin öngörülmez ve dengesiz ilerliyor olmasıydı sanırım. Okulların bir açılması bir kapanması, açıkken de ha şimdi kapatacaklar düşüncesi odaklanmamızı ve planlarımızı çok etkiledi. Özellikle özel okullarda okullar kapanmadan harfleri yüz yüze bitirelim düşüncesi çocukların öğrenme kaygısını bir tarafa atmaya neden oldu ve sonrasında birçok probleme yol açtı.’’ (S.Ö.2, K)

görüşlerini bu şekilde belirtmiştir.

Sınıf öğretmenleri ilk kez deneyimledikleri pandemi kurallarının, ilkokuma ve yazma öğretimine çeşitli sorunları da beraberinde getirdiğini düşünmektedirler. Bunları; sosyal mesafeden dolayı öğrenciyle yakın temas edememe, yanlışlarını düzeltmemeye, ders içeriklerinin somutlaştırılmaması ve dokunarak, hissedilerek öğrenmenin olmaması olarak özetlemiştir. Ayrıca sınıf öğretmenleri, sesi hissetme aşamasında maske kullanımından dolayı kalıcı öğrenmeler gerçekleştiremediklerini, öğrenciler arasında teması engelleyemedikleri ve öğrencilerin 1.sınıf olmalarından dolayı bir uyum süreci geçirdiklerini, bu uyum sürecinin ise gerek eğitimin kesintiye uğraması gerekse pandemi kurallarının önüne geçtiği ve yavaşlattığı şeklinde görüşlerini bildirmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

‘‘1. Sınıflar daha okula yeni alıştıkları için öz bakım becerileri konusunda sıkıntı çektiler. Bunları beraber alıştırmalar yaparak (el yıkama vb.) düzelttik. Maske takma konusunda problemler yaşadık. Sürekli uyarak, neden takmamız gerektiğini açıklayarak ilerledik. Arkadaşlarıyla yakın temasta bulunmalarına engel olmaya çalıştık. Oynadıkları oyunlara bile yakın temas kurmamaları için müdahale etmek zorunda kaldık.’’ (S.Ö 2, K)

‘‘Aşında ilk problem öğrencilerin okula alışmaları süreci oldu. Ders saati az, maske ile derste durmak ve arkadaşı ile teması olmaması öğrencilerin uyum sürecini uzattı.’’ (S.Ö 7, K)

Tablo 3. İlkokuma ve yazma öğretiminin uzaktan eğitim döneminde karşılaşılan sorunlara yönelik kategoriler ve kodlar

Tema: Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar	
Kategoriler	Kodlar
Teknolojik Tabanlı Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • İnternet- şebeke sorunları • Öğrencilerin bilgisayar donanımlarının yetersizliği • Elektrik kesintileri • Canlı ders esnasında sesin gitmesi, kameranın donması • Öğrencilerin ekran karşısında çok fazla kalmaları • Öğrencilerin bazılarının göz problemleri yaşaması • Ekran görüntüsünü kapatan öğrenciler • Öğrencilerin canlı ders esnasında farklı oyun ve uygulamalara geçmesi • Öğrencilerin mikrofonu açık bırakmaları • Yazıların ekran üzerinden kontrol edilmesi
Öğretimsel Faaliyetler	<ul style="list-style-type: none"> • İlkokuma ve yazma öğretiminin daha zor hale gelmesi • Düzen ve disiplin problemleri • Akran kıskançlıklarının artması • Velilerin de derslere katılması • Dikkat çekme ve dikkati canlı tutma • Velilerin öğrenci yerine yazı yazması • Velilerin öğrencilere kopya vermesi • Süreç uzadıkça ilgi ve motivasyon kayıpları • Yüz yüze süreçte hızlanan öğrencilerin uzaktan eğitimde okuma hızında yavaşlamaların olması • Evde olmanın getirdiği rahatlık • Canlı ders platformlarının süre kısıtlamaları • Evde birden fazla öğrenci rolünde bireyin olması • Hece birleştirmelerinde daha fazla zorlanma • Geri bildirim, kontrol süreçlerinin sağlıklı ilerleyememesi • Ailesiyle derse katılımın öğrenci üzerinde oluşturduğu baskı • Öğrencilerde utangaçlık, çekinme davranışları • Velilerin öğrencilere sesleri harf olarak tanıtması • Okuma kayıtlarını ezbere yapma

Öğretmenlerin Artan ve Değişen Sorumlulukları	<ul style="list-style-type: none"> • Velilerin de yönetilmesi gerekliliği • Öğrencilere destek amacıyla hafta sonları da görüşmelerin yapılması • Ödevlere verilen dönütlerin çok zaman alması • Çalışma saatlerinin artması • Derse hazırlık sürecinin daha fazla uzaması • Öğretmenin kendine ait vaktinin kalmaması • Teknolojik platformlarda deneyim eksikliği
Avantajlar	<ul style="list-style-type: none"> • Çevrimiçi uygulamaları daha fazla kullanma • Okuma ve yazmaya daha hızlı geçiş • İnternet tabanlı ödevlendirmeler • Velilerin desteğinin artması • Velilerin ses öğretimi yaklaşımını görmeleri ve benimsemeleri • Farklı uygulamalar keşfetme ve öğrenme • Farklı teknikleri online ortama aktarma • Teknoloji seferberliğinin yaşanması • Öğrencilerin oto-kontrol becerilerinin gelişmesi • Farklı mekanlarda bulunarak eğitimi devam ettirme • Veli toplantılarını online olarak gerçekleştirme

Tablo 3’de yer alan bilgilere göre, devlet okulunda görev yapan sınıf öğretmenlerinin, özel okulda görev yapan sınıf öğretmenlerine göre daha fazla teknolojik sorunlarla karşılaştığı tespit edilmiştir. Bu sorunlardan bazıları; internet-şebeke sorunları, ailelerin ve öğrencilerin teknolojik donanımlarının yetersizliği gibi sorunlardır. Pandemi sürecinde daha fazla ekran karşısında kalmaya maruz kalan öğrencilerin göz problemleri yaşamaları, yazıların ekran üzerinden kontrolünün sağlanması, kamerasını ve mikrofonunu gerektiğinde açmayan öğrenciler de bu alanda öğretmenlerin aktardıkları problemler arasındadır. Ses öğretim sürecini katılımcı öğretmenlerimizden S.Ö.6 şu şekilde anlatmıştır:

“Harf öğretimi sürecinde harflerin estetik güzelliği açısından kontrolü ekrandan çok sağlıklı olmadı. Tek tek öğrencilerden yazısını ekrana göstermesi istendi . Gerekli düzeltme ve geri bildirimler verildi. Veli desteğiyle yazı güzelliği konusundaki sorun çözülmüş oldu. Bazı öğrenciler ekran görüntüsünü kapattığı için dersi takip durumları izlenemedi. Okuma çalışmaları verildiyse de her öğrenci aynı hassasiyetle görevlerinin yapamadı. Bunun takibi zor oldu.” (S.Ö.6, E)

İlkokuma ve yazma öğretiminde sınıf öğretmenleri öğretimsel faaliyetler açısından da uzaktan eğitimde çeşitli sorunlar yaşamışlardır. Bunlar; düzen ve disiplin problemleri, velilerin de derslere katılması ile hem öğrenci hem öğretmen üzerinde baskı oluşması, öğrencilerin dikkatlerini çekme ve bu dikkati canlı tutma, velilerin öğrencilere kopya vermesi, süreç uzadıkça ilgi ve motivasyon kayıplarının artması, yüz yüze süreçte hızlanan öğrencilerin uzaktan eğitimde okuma hızında yavaşlamaların olması, canlı ders platformlarının getirmiş süre kısıtlamaları nedeniyle bölünen dersler, okuma kayıtlarını ezber yapma gibi problemlerdir. Sınıf öğretmenlerinden S.Ö. 3 ve S.Ö. 10 öğretimsel faaliyetlerde yaşanan durumlar ile alakalı görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Uzaktan eğitim sürecinde hem öğretmene hem de öğrenciye destek veren velilerimin öğrencileri daha başarılı olurken, ilgilenmeyen ya da kopya veren(öğrenci yerine yazısını yazan, öğrenci yerine soruların cevaplarını kısık sesle öğrenciye söylemeye çalışan) öğrenciler de başarısız oldu.” (S.Ö 3, E)

“ Öğrenci okula alışmadığı için ödev bilinci ve çalışma bilinci yoktu. Her biriyle özel görüşmeler yaptım. Ödevleri günü gününe verip kontrol ettim. Yüz yüze eğitim disiplini derslerimi işledim. Fakat yine de belli bir noktadan sonra öğrenci isteksizleşti. Ekran karşısında olmaktan yoruldu. Evde olmanın verdiği rahatlığa kapıldı. Ne yaparsak yapalım okul disiplinin yerini tutmadı.” (S.Ö 10, K)

Sınıf öğretmenleri pandemi ile birlikte sorumluluklarının da arttığı ve ilk kez deneyimledikleri uzaktan eğitimden başka farklı alanlarda da kendilerine yüklenen sorumlulukları deneyimlediklerini belirtmişlerdir. Velilerin bu süreçte normal zamanlara göre daha fazla yönetilmesi ve bilgilendirilmesi gerekliliğinin doğduğu, ödevlere verilen dönütlerin çok zaman aldığı, çalışma saatlerinin arttığı, derse hazırlık sürecinin daha fazla uğraş gerektirdiği, kendilerine ait vakitlerinin kalmadığı ve teknolojik platformlarda deneyim eksikliklerinin farkına varmaları bu alanda yaşanan problemlere örnek gösterilmiştir. Ayrıca özel okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri bu süreçte, öğrencilere destek amacıyla hafta sonları ya da ders saatleri dışında da görüşmelerin gerçekleştirildiğini belirtmiş, çalışma saatlerinin belirsizliğinden yakınmışlardır. Özel okulda görev yapan sınıf öğretmenlerinden S.Ö. 1 ve S.Ö. 2 görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“ Ödev kontrolü için resim çekip bana göndermelerini istedim ve gönderdikleri bu ödevlere dönütler vermek için gece 12’leri bulduğum zamanlar oldu, çalışma saatlerimizin çok arttığını söyleyebilirim.” (S.Ö. 1, E)

“ Öncelikle mesai saati diye bir şey kalmadı. Gündüz online ders verip akşam ailelerin yaşadığı problemler, ödev kontrolü gibi şeylerle uğraşır olduk. Ayrıca online eğitim daha önce deneyimlediğimiz bir durum olmadığı için iyi bir hazırlık süreci gerektiriyor. Öğrencilerin özelliklerine göre iyi planlanmış bir ders planı hazırlamak bu süreçte çok önem kazandı ve oldukça da zaman aldı.” (S.Ö.2, K)

Sınıf öğretmenleri, zorluklarla ve birçok problemle geçen pandemi sürecinde birtakım avantajların da doğduğunu ve bu fırsatların ileriki yıllarda eğitim ortamlarına adapte edilerek daha verimli süreçler oluşturulabileceğini ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri; çevrimiçi uygulamaları daha fazla kullanma, okuma ve yazma sürecinin uzaktan eğitimle birlikte daha hızlı ilerlemesi, velilerin ses öğretimi yaklaşımını görmeleri ve benimsemeleri, farklı teknikleri online ortama aktarma, farklı mekanlarda bulunarak eğitimi devam ettirme, veli toplantılarını online olarak gerçekleştirme gibi birçok avantajın da işlerini kolaylaştırdığını açıklamışlardır. S.Ö 1 bu avantajları şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Sesi hissetme gibi aşamalarda teknoloji kullanımının ilgi çekici olduğunu düşünüyorum. Veli ve öğrenci profili belirli bir seviyeye getirildikten sonra bu şekilde dijital eğitim ortamları sınıf ortamında çok daha iyi kullanılabilir ve fayda sağlayabilir. Öğretmenlerin de bu süreçte farklı mekanlarda bulunarak (örneğin memleketlerinde) derslerini işleyebilmeleri de avantaj olarak karşımıza çıktı.” (S.Ö. 1, E)

Bazı sınıf öğretmenleri ise sürecin çoğu kimse için fırsattan ziyade fırsat eşitsizliği doğurduğu düşüncesindedir. Konuyla ilgili S.Ö. 11 bu düşüncüyü bazı temellere dayandırarak şu şekilde anlatmıştır:

“ İmkani yeterli ve ilgili aile profillerinin olduğu kesimlerde belki bir fırsat olabilir. Ancak benim bulunduğum imkanı yetersiz kesimler açısından çok büyük bir fırsat eşitsizliğine yol açtı. Çünkü yüz yüze bile zorlandığımız bir kesimde uzaktan eğitimdeki teknoloji yetersizliği öğrencinin öğretmen, okul ve derslerdeki bağının zayıflamasına yol açtı.” (S.Ö.11, K)

Tablo 4. İlkokuma ve yazma öğretiminin öğretimsel faaliyetleri dışında karşılaşılan sorunlara yönelik kategoriler ve kodlar

Tema: Öğretimsel Faaliyetler Dışında Karşılaşılan Sorunlar	
Kategoriler	Kodlar
Veliler ile İlgili Yaşanan Problemler	<ul style="list-style-type: none"> İlgisiz oluşu Sürece katamama Sürece dahil olan velilerin fazla müdahil olmaları Sorumluluk almaktan kaçındıkları Canlı derslerde kendi çocuğuna daha az söz hakkı verildiği düşüncesi Çocuklarının bir an önce ilk okuma ve yazmaya geçmelerini istemeleri Ev işlerini bahane etmeleri Teknolojik bilgilerinin yetersiz oluşu Her konuda öğretmeni sorumlu görmeleri
Diğer Problemler	<ul style="list-style-type: none"> Bilgisayar ve telefon kullanım sürelerinin artması İnternet paketlerinin yetersizliği Sosyalleşme deneyimlerinin kısıtlılığı Öğrencilere ulaşamamak Uzaktan eğitime katılımın devamlı olmayışı Öğrencileri tanıma fırsatının kısıtlı olması Sınıf ve okul kurallarını uzaktan eğitimle vermeye çalışma Öğrencilere öz bakım becerileri kazandırma

Tablo 4’te S.Ö.8, S.Ö.9 ve S.Ö.11 sürece velileri dahil edemediklerini, velilerin ilgisiz olduklarını, sorumluluk almaktan kaçtıklarını ifade ederken, diğer sınıf öğretmenleri de velilerin bu sürece çok fazla müdahil olmasından, aceleci tavırlarından ve her konuda öğretmeni sorumlu tuttıklarını belirtmişlerdir. Velilerin canlı derslerde kendi çocuklarına yönelik söz hakkının az verildiğini düşünmeleri ve canlı derslerdeki rollerine yönelik S.Ö 1 bu konuda baskı altında hissettiğini şu şekilde aktarmıştır:

“Uzaktan eğitim zamanlarında, velinin de orada olduğunu bildiğim için bazen öğrencilerin seviyesine inemedim, ders anlatım sıralarında ‘veli ne der’ diye düşündüğüm ve kendimi veremediğim durumlar çok oldu. Canlı derslere veliler de katılım sağladığı için bir öğrencinin yaptığı olumsuz bir davranıştan diğer veliler rahatsız olduklarını bana iletiyorlar ve beklenti içine giriyorlardı.” (S.Ö 1, E)

Sınıf öğretmenlerinden bazıları ise canlı derslere velilerin katılımının süreç için avantaj oluşturduğunu, öğrenci üzerine daha fazla ilgili ve bilgili olmaları gerektiğini fark ettiklerini düşünmektedirler.

“Canlı derslerde veli katılımının olumlu katkıları da oldu. Ders işleyişini takip eden veliler ödev yapma sürecinde öğrenciye destek olurken öğretmenin yaklaşım ve tarzını gözlemlediği için doğru yaklaşımla destek olabildiler.” (S.Ö 7, K)

“ Uzaktan eğitimin birçok dezavantajı vardı, yaşadığımız birçok sorun vardı. Fakat daha oryantasyon dönemini tamamlayamamış öğrencilerim birden uzaktan eğitim ile tanıştı. Bu yüzden canlı derslerde illaki yanlarında onlara rehber olacak birileri de olması gerekiyordu ki velilerim artık sürece dahil olmaya başladı. Aslında uzaktan eğitimin faydalarından biri de buydu sanırım. Canlı derslere veliler de dahil oldukları için ister istemez ilkokuma ve yazma sürecine hakim olmaya başlamışlar ve öğrencilerle daha fazla ilgilenmeye başlamışlardı ” (S.Ö 11, K)

Sınıf öğretmenleri öğretimsel faaliyetler dışında, bu süreçte telefon ve bilgisayar kullanım sürelerinin arttığını, yüz yüze eğitimin süresizliğinden dolayı sosyalleşme deneyimlerinin kısıtlı olduğunu ve öğrenciyi tanıma fırsatının çok fazla elde edilememesinden yana sorunlar ile karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. S.Ö 3’ün konuyla ilgili yüz yüze verildiği takdirde daha kalıcı olabilecek sınıf ve okul kurallarına yönelik ifadeleri şu şekildedir:

“ Sınıf içi otorite, sınıf düzeni, sınıf ve okul kurallarını öğretmede teorik olarak uzaktan eğitimle vermeye çalıştık fakat bu tarz becerileri pratikte uygulayamadığım için şimdilik başarı elde edemediğimi düşünüyorum.” (S.Ö. 3, E)

S.Ö. 6 da 1.sınıfın, öğrencilerin birbiriyle uyum sağlaması, ortak yaşantılar oluşturması ve sosyalleşmeleri için gerekli bir sınıf seviyesi olmasına rağmen pandemi kurallarının bu kazanımların elde edilmesine engel oluşturduğunu şu cümlelerle aktarmıştır:

“ 1.sınıf akademik kazanımların yanı sıra sosyalleşme kazanımlarının da başladığı bir süreç. Pandemi kuralları sosyalleşme deneyimlerinin daha kontrollü olmasına, öğrencilerin temassızlık üzerine yaşantılar kurmalarına neden oldu.” (S.Ö.6, E)

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Alanyazın incelediğinde, Pandemi sürecinde ilkokuma ve yazma alanında yapılan çalışmaların az olduğu görülmektedir (Altunkaynak & Çağınlar, 2020; Erbaş, 2021; Kesik & Baş, 2021). Bununla birlikte pandemi sürecinde ilkokuma ve yazma öğretiminin yüz yüze eğitim döneminde sınıf öğretmenlerinin deneyimlerine yönelik yapılan herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Covid-19 ile beraber ilk defa pandemi kuralları ve uzaktan eğitim deneyimleriyle ilkokuma ve yazma öğretimini gerçekleştiren sınıf öğretmenlerinin deneyimleri, uzaktan eğitimin eğitim sistemlerine adapte edilişi ve gelecek dönemlerde de uzaktan eğitimin kullanılabilmesi açısından bu sorunların tespiti önemli bulunmuştur.

Sınıf öğretmenleri pandemi sürecinin yüz yüze eğitim dönemlerinde; sürecin kesintiye uğraması, pandemi kuralları ve bunların yansımaları olarak ilkokuma ve yazma öğretiminde çeşitli sorunlarla karşılaşmışlardır. Yönetimsel tutumlar, veli baskıları ve pandemi sürecinin getireceği kapanma durumunun harflerin bir an önce yüz yüze dönemde verilmesi kaygısının güdülmesine neden olduğu, bu aceleci tavrın öğrencilerin tam öğrenmelerine engel oluşturduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenleri, yüz yüze dönemde pandemi kurallarından dolayı seslerin çıkış yerlerini göstermekte zorlanmışlar ve bu süreç ders işleyiş hızını yavaşlatmıştır. Sürecin kesintiye uğramasıyla birlikte öğrenci devamsızlıklarının arttığı, sürecin öngörülemez ve dengesiz ilerlemesinin ilkokuma ve yazma öğretimine olumsuz yansıdığı, daha az sesin yüz yüze dönemde verildiği tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin ilk kez deneyimledikleri pandemi kuralları, ilkokuma ve yazma öğretimine çeşitli sorunları da beraberinde getirmiştir. Bunlar; sosyal mesafeden dolayı öğrenciyle yakın temas edememe, öğrencinin yanlışlarını düzeltmemeye, ders içeriklerinin somutlaştırılmaması ve dokunarak, hissedilerek öğrenmenin olmaması olmuştur. Ayrıca sınıf öğretmenleri, sesi hissetme aşamasında maske kullanımından dolayı kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilememiş, öğrenciler arasında teması engelleyememişlerdir. Farklı ülkelerde Kim ve diğerleri (2021) ve Onyema ve diğerleri (2020) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer bulgulara rastlanmış; plansız okul kapanışlarının eğitimin tüm paydaşlarını olumsuz etkilediği, akademik performansın düşmesine neden olduğu, öğretmenlerin refahını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Yine aynı çalışmalarda, öğretmenlerin sosyal mesafe ve diğer pandemi kuralları ile nasıl başa çıkacakları konusunda endişeli oldukları da çalışmanın bulguları arasında yer almıştır.

Araştırma sonucunda, uzaktan eğitim döneminde devlet okulunda görev yapan sınıf öğretmenlerinin, özel okulda görev yapan sınıf öğretmenlerine göre daha fazla teknolojik sorunla karşılaştığı, kıdem yılı fazla olan öğretmenlerin ise az olanlara göre daha az teknolojiden faydalandığı tespit edilmiştir. Karşılaşılan teknolojik sorunlardan bazıları; internet-şebeke sorunları, ailelerin ve öğrencilerin teknolojik donanımlarının yetersizliği olmuştur. Uzaktan eğitime erişimde ve sürdürülmesinde okul türü ve konumu gibi değişkenlerin de bu sürece önemli etkisinin olduğu görülmektedir (Engzell, Freya & Verhagen, 2021; Sönmez, Yıldırım & Çetinkaya, 2020). Pandemi sürecinde daha fazla ekran karşısında kalmaya maruz kalan öğrencilerin göz problemleri yaşamaları, yazıların ekran üzerinden kontrolünün sağlanması, kamerasını ve mikrofonunu gerektiğinde açmayan öğrenciler de bu alanda öğretmenlerin yaşadıkları diğer sorunlar arasındadır.

Pandemi sürecinin uzaktan eğitim döneminde sınıf öğretmenleri, ilkokuma ve yazma öğretiminde öğretimsel faaliyetler açısından uzaktan eğitimde çeşitli sorunlar yaşamışlardır. Bunlar; daha fazla sesin bu dönemde verilmesi, düzen ve disiplin problemleri, velilerin de derslere katılımı ile hem öğrenci hem öğretmen üzerinde baskı oluşturulması, öğrencilerin dikkatlerini çekme ve bu dikkati canlı tutma, yüz yüze süreçte hızlanan öğrencilerin uzaktan eğitimde okuma hızında yavaşlamaların olması, canlı ders platformlarının getirmiş süre kısıtlamaları nedeniyle bölünen dersler ve okuma kayıtlarını ezber yapma gibi problemler olmuştur. Uzaktan eğitimde, altyapı sorunlarının yanında, öğrencilerde dikkat dağınıklığı, disiplin sorunları, öğretimsel faaliyetlerin veriminin düşmesi, sosyal davranışlarda yaşanan olumsuzluklar diğer araştırmalarda da tespit edilen sorunlar olmuştur (Chokwe, 2015; Özgöl, Sarıkaya & Öztürk, 2017; Parmaksız & Sıcak, 2015; Sarı & Nayır, 2020; Uşun, 2006; Yurtbakan & Akyıldız, 2020). Gürol ve Yıldız (2015) yaptıkları çalışmada, bilgisayar destekli ilkokuma yazma öğretiminin çocukların okuma becerilerinde artış gösterdiğini, okuma hızlarında olumlu etkilerinin olduğunu ifade ederken dikte becerilerinin gelişimi açısından ise olumlu bir gelişmenin kaydedilemediğini ve etkisinin olumsuz olduğunu açıklamıştır.

Sınıf öğretmenlerinin pandemi ile birlikte sorumluluklarının da arttığı ve ilk kez deneyimledikleri uzaktan eğitimden başka farklı alanlarda da kendilerine yüklenen sorumlulukların ortaya çıktığı görülmüştür. Velilerin bu süreçte normal zamanlara göre daha fazla yönetilmesi ve bilgilendirilmesi gerekliliğinin doğduğu, ödevlere verilen dönütlerin çok zaman aldığı, çalışma saatlerinin arttığı, derse hazırlık sürecinin daha fazla uğraş gerektirdiği, öğretmenlerin kendilerine ait vakitlerinin kalmadığı ve öğretmenlerin teknolojik platformlarda deneyim eksikliklerinin olduğunu görmeleri bu alanda yaşanan problemlerdir. Erbaş (2021) çalışmasında, öğretmenlerin teknolojiye dair bilgilerinin ve deneyimlerinin artırılması ve ilkokuma yazma öğretiminde doğru ve etkili bir şekilde kullanımına dair eğitim almaları gerektiğini ifade etmiştir. Huber ve Helm (2020) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmenlerin dijital yeterliklerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiş, okulların, öğretmenlerin dijital yeterliklerini geliştirmek için mesleki gelişim ve uygulama stratejileri geliştirmeleri gerektiği ifade edilmiştir. Özel okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin bu süreçte teknolojik yeterliklerinin devlet okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerine göre daha yüksek seviyede olduğu görülmüştür. Ayrıca özel okulda görev yapan sınıf öğretmenleri artan sorumluluklarına ilişkin, öğrencilere destek amacıyla hafta sonları ya da ders saatleri dışında da görüşmeler gerçekleştirmiş, çalışma saatlerinin belirsizliğinden dolayı olumsuz etkilenmişlerdir.

Birinci sınıf öğretmenleri, zorluklarla ve birçok problemle geçen pandemi sürecinde uzaktan eğitimin birtakım avantajları da doğurduğunu ve bu avantajların ileriki dönemlerde daha iyi değerlendirilerek eğitim ortamlarına adapte edilmesinin daha verimli süreçler oluşturulabileceğini ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri; çevrimiçi uygulamaları daha fazla kullanma, okuma ve yazma sürecinin uzaktan eğitimle birlikte daha hızlı ilerlemesi, velilerin ses öğretimi yaklaşımını görmeleri ve benimsemeleri, farklı teknikleri online ortama aktarma, farklı mekanlarda bulunarak eğitimi devam ettirme, veli toplantılarını online olarak gerçekleştirme gibi birçok avantaj işlerini kolaylaştırmıştır. Yapılan diğer çalışmalarda da, salgın döneminde öğretmenlerin eğitim-öğretim etkinliklerinde teknolojiyi kullanmaya dair tutumlarının olumlu şekilde değiştiği sonuçlarına ulaşılmıştır (Bakioğlu & Çevik, 2020; Erbaş, 2021; Gürol & Yıldız, 2015). Calın (2019) yaptığı çalışmada, ilkokuma ve yazma öğretiminde velilerin ses temelli cümle yöntemine dair bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığı bulgusuna ulaşmış ve bu eksikliği gidermeye yönelik velilerin bilgilendirilmesi önerisinde bulunmuştur. Ses temelli cümle yöntemi tercih edildiğinden bu yana en çok karşılaşılan sorunlardan biri velilerin yöntem ile ilgili bilgi yetersizliği olduğu düşünüldüğünde, pandemi sürecinde yürütülen uzaktan eğitim faaliyetlerinin bu eksikliği gidermeye yönelik bir fırsat oluşturduğu da çalışmamızın önemli bulgularından birini oluşturmuştur.

Öğretimsel faaliyetler dışında karşılaşılan sorunlara yönelik birinci sınıf öğretmenlerinden bazıları, ilkokuma ve yazma sürecine velileri dahil edememiş, velilerin ilgisiz ve sorumluluk almaktan kaçtıklarını belirtirken, bazı sınıf öğretmenleri de velilerin bu sürece çok fazla müdahil olduğunu, velilerin aceleci tavırları, her

konuda öğretmeni sorumlu tutmaları ve velilerin canlı derslerde kendi çocuklarına yönelik söz hakkının az verildiğini düşünmeleri öğretmenler üzerinde olumsuz bir etki oluşturmuştur. Bayat (2014), yaptığı çalışmada benzer bulgulara vurgu yaparak, ilkokuma ve yazma öğretiminde gerekli ilgiyi göstermeyen ve yeterli desteği sağlamayan velilerin süreçte çeşitli olumsuzluklara yol açtığını belirtmiştir. Ailelerin sosyo-ekonomik durumları, teknolojik bilgi düzeyleri, eğitim sürecini okul ile eşdeğer görüp uzaktan eğitime gereken değeri göstermemeleri bu sorunların altında yatan temel nedenler olduğu düşünülmektedir (Erbaş, 2021; Kurt & Taş, 2019; Saavedra, 2020; Sarı & Nayır, 2020; Sönmez, Yıldırım & Çetinkaya, 2020). Sınıf öğretmenlerinden bazıları ise canlı derslere velilerin katılımının süreç için avantaj oluşturduğunu, velilerin öğrenci üzerine daha fazla ilgili ve bilgili olmaları gerektiği, teknolojik donanımlarını arttırmaları gerektiğini fark ettiklerini belirtmişlerdir. Daniel (2020), ebeveynlerin uzaktan öğretim yetenek ve deneyimlerini arttırmaları gerektiğini, bu durumun acil bir durumdan öte kalıcı bir durum olması ihtimaline yönelik bu deneyimlerin kazanılmasının önemli olacağı görüşündedir.

Sınıf öğretmenlerinin öğretimsel faaliyetler dışında karşılaştığı diğer sorunlar; telefon ve bilgisayar kullanım sürelerinin artması, yüz yüze eğitimin süresizliğinden dolayı öğrencilerde sosyalleşme deneyimlerinin kısıtlı olması ve öğrenciyi tanıma fırsatının çok fazla elde edilememesi olmuştur. Sınıf öğretmenleri, birinci sınıfın, öğrencilerin birbiriyle uyum sağlaması, ortak yaşantılar oluşturması ve sosyalleşmeleri için önemli bir sınıf seviyesi olduğunu düşünmesine rağmen pandemi kurallarının bu kazanımların elde edilmesine engel oluşturduğunu düşünmektedirler. Genellikle uzaktan eğitimin getirdiği sınırlılıklar olarak gösterilebilen bu becerilerin elde edilememiş olması, eğitim paydaşlarının yüz yüze eğitimin kazanımlarını bir kez daha fark etmelerini sağlar nitelikte olmuştur (Ekici, 2003; Yurtbakan & Akyıldız, 2020).

Bazı sınıf öğretmenleri ise sürecin çoğu kimse için fırsattan ziyade fırsat eşitsizliği doğurduğu düşüncesindedir. Bu düşüncenin temellerinin ise; teknik araç-gereç eksikliği, köy yerleşkelerinde imkan sınırlılıkları, internet altyapısının eksik olması, velilerin konuyla ilgili ilgisizlikleri, ailelerin sosyo-ekonomik durumlarının düşük olması, kalabalık ailelerde öğrencilerin erişim sıkıntıları gibi nedenlere dayandırıldığı söylenebilir. Uzaktan eğitimde, sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelerin çocukları için yeterli çalışmalar yapılmazsa var olan fırsat eşitsizliğinin daha da artacağı yönünde yapılan çalışmalar bulunmakta, pandemi sürecinin getirdiği fırsatların yanında oluşturduğu birçok sorunu da gözler önüne sermektedir (Alpoga & Oduncu Alpoga, 2020; Sönmez, Yıldırım & Çetinkaya, 2020).

Gelecek dönemlerde uzaktan eğitimin bir alternatif olmasından daha çok yüz yüze eğitim faaliyetleriyle birlikte yürütülebileceği ihtimaline karşın birtakım sorunların tespiti ve bu sorunlara yönelik geliştirilmesi gereken yönler belirlenmelidir. Düzakın ve Yalçınkaya (2008), uzaktan eğitimin, geleneksel örgün eğitim sistemine rakip olarak görülmemesi vurgusunda bulunarak, eğitim faaliyetlerinde alınan verimi daha üst düzeylere çıkarma adına uygulanabilir görmektedir. Bu bağlamda eğitim programlarının da sadece ilkokuma ve yazma öğretimi açısından değil, diğer alanlarda da yaşanan dijital değişimler neticesinde tekrar gözden geçirilmesinde fayda olacaktır (Koç, 2021).

Bu araştırmanın sonuçlarına göre, pandemi sürecinde ilkokuma ve yazma öğretiminde sınıf öğretmenleri; yüz yüze dönemde pandemi kuralları, sürecin kesintiye uğramasıyla birlikte bu gelişmelerin ilkokuma ve yazma öğretimine olumsuz yansıdığını ve zaten zorlandıkları bir sürecin daha çok zorlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, sınıf öğretmenlerinin görev yaptığı farklı bölgelere, kıdem yılına veya 1.sınıf okutma durumuna göre değişme göstermeyip benzer sonuçlar elde edilmiştir. Pandemi sürecinde ilk okuma ve yazma öğretiminin uzaktan eğitim döneminde ise sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları bölgelere, kıdem yıllarına göre karşılaştığı sorunların da farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. İnternet erişimi noktasında sorun yaşayan sınıf öğretmenleri süreci verimli yürütememişlerdir. Kıdem yılı daha az olan sınıf öğretmenlerinin ise diğerlerine göre teknolojik eğitim portallarından daha fazla yararlandığı görülmüştür. Uzaktan eğitim döneminde genel olarak; teknolojik tabanlı sorunlar, öğretimsel faaliyetler ve öğretmenlerin artan sorumlulukları üzerinde bulgulara rastlanmıştır. Öğretimsel faaliyetler dışında da sosyal deneyim, etkileşim ve veli tabanlı problemler yaşayan sınıf öğretmenlerinin bu sorunları görev yapılan okul türüne göre farklılıklar göstermektedir. Devlet okulunda görev yapan sınıf öğretmenleri çoğunlukla veli ilgisizliği ve yetersizliğinden yana sorunlarla karşılaşırken, özel okulda görev yapan sınıf öğretmenlerinin de velinin sürece gereğinden fazla müdahil olmasıyla ilgili problem yaşadıkları tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda bu sürecin imkanı ve altyapısı yeterli olan bölgelerde teknolojik bir eğitim fırsatına dönüştüğü fakat yeterli altyapı ve desteğe sahip olamayan yerleşkelerde bu sürecin fırsat eşitsizliğine yol açtığı da çalışmanın bulgularından birisi olmuştur.

Araştırmanın sonuçlarına bağlı olarak aşağıdaki önerilerde bulunabilir;

1. Öğretmenlerin dijital yeterliliklerini ve teknolojik tabanlı öğretimsel faaliyetlerini arttırmaya yönelik hizmet içi eğitimler ve kurslar yapılabilir.
2. Öğretim programları, teknolojik tabanda yeniden gözden geçirilmeli ve uzaktan eğitim sistemine göre düzenlemeler yapılmalıdır.
3. Sınıf öğretmenleri, velileri bundan sonraki süreçte online kanallar vasıtasıyla daha fazla bilinçlendirebilir.
4. Hibrit eğitim modelinin uygulanması ihtimaline karşı öncelikle, sosyo-ekonomik durumu yetersiz olan ailelerin ve uzaktan eğitime erişimi sorunlu olan bölgelere gerekli imkanlar sağlanmalıdır.
5. Pandemi sürecinde farklı alanlarda da yaşanan sorunların araştırılması ileriki dönemler adına tekrar yaşanmaması ve fırsata çevrilmesi yönünden fayda sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Alpoga, H., & Oduncu Alpoga, D. (2020). Koronavirüs salgınının sosyoekonomik sonuçları. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 99-144. <https://doi.org/10.21733/ibad.716444>
- Altunkaynak, M., & Çağmalar, Z. (2020). Sınıf öğretmenlerinin ilkokuma yazma öğretiminde eğitim teknolojilerini kullanma ve eğitsel olarak faydalanma durumları. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(226), 93-122.
- Bakioğlu, B., & Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *BEÜ SBE Dergisi*, 7(1), 231-274
- Bayat, S. (2014). Sınıf öğretmenlerinin ilkokuma yazma programının uygulanmasında karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 13(3), 759-775.
- Bayburtlu, Y. S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Turkish Studies*, 15(4), 131-151. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44460>
- Buheji, M., & Ahmed, D. (2020). Foresight of Coronavirus (COVID-19) Opportunities for a Better World, (March). <https://doi.org/10.5923/j.economics.20201002.05>.
- Büyüköztürk Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi, Ankara.
- Calın, T.E. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin İlkokuma-Yazma Öğretimine İlişkin Görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Chokwe, J. M. (2015). Students’ and tutors’ perceptions of feedback on academic essays in an open and distance learning context. *Open Praxis*, 7(1), 39–56.
- Daniel S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. Prospects, 1–6. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3>
- Demir, F., & Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292. doi: 10.37669/milliegitim.775620
- Duban, N., & Şen, F. G. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının COVID-19 pandemi sürecine ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 357-376. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43653>
- Düzakın, E. & Yalçınkaya, S. (2008). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemi ve çukurova üniversitesi öğretim elemanlarının yatkınlıkları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 225-244
- Ekici, G. (2003). Uzaktan eğitim ortamlarının seçiminde öğrencilerin öğrenme stillerinin önemi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 48-55.
- Engzell, P., Frey, A. & Verhagen, M.D. (2021). Learning loss due to school closures during the COVID-19 pandemic. *PNAS*, Vol. 118 No. 17 <https://doi.org/10.1073/pnas.2022376118>

- Erbaş, Y. H. (2021). Covid-19 salgını döneminde eğitim: İlkokuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 360-380.
- Günbaş, N. & Gözüküçük, M. (2020). Views of elementary school children's parents about distance education during the Covid-19 pandemic. *Sakarya University Journal of Education*, 10 (3), 686- 716. doi: 10.19126/suje.789705
- Gürol, A., & Yıldız, E. (2015). İlk okuma yazma öğretiminde bilgisayar destekli eğitimin ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin ilk okuma yazma becerilerine etkisi. *International Journal of Field Education*, 1 (1).
- Hillman, T., A. Bergviken Rensfeldt, & J. Ivarsson. 2020. "Brave new Platforms: A Possible Platform Future for Highly Decentralised Schooling." *Learning, Media and Technology* 45 (1): 7–16
- Huber, S.G., & Helm, C. (2020). COVID-19 and schooling: evaluation, assessment and accountability in times of crises—reacting quickly to explore key issues for policy, practice and research with the school barometer. *Educ Asses Eval Acc* (2020). <https://doi.org/10.1007/s11092-020-09322-y>
- Karahan, E., Bozan, M. A., & Akçay, A. O. (2020). Sınıf öğretmenliği lisans öğrencilerinin pandemi sürecindeki çevrim içi öğrenme deneyimlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 15(4), 201- 214. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44348>
- Kesik, C., & Baş, Ö. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin Perspektifinden Eba ve Eğitim Portalları ile İlk Okuma ve Yazma Öğretimi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, Cilt:11 Sayı:1.
- Kim, L. E., Leary, R., & Asbury, K. (2021) Teachers' narratives during COVID-19 partial school reopenings: An exploratory study, *Educational Research*, doi: 10.1080/00131881.2021.1918014
- Koç, S.E. (2021). İlkokul Öğretim Programlarının COVID-19 Sonrası Yaygınlaşan Uzaktan Eğitime Uygunluğunun İncelenmesi. *International Anatolia Academic Online Journal / Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 2021, Sayı 7,1.
- Korkmaz, G., & Toraman, Ç. (2020). Are we ready for the post-COVID-19 educational practice? An investigation into what educators think as to online learning. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(4), 293-309. doi: 10.46328/ijtes.v4i4.110
- Kurt, U., & Taş, Y. (2019). Ebeveynlerin sosyoekonomik düzeyleri ile çocukların okul hayatına katılımları arasındaki ilişki. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(3), 978-991. <http://dx.doi.org/10.30831/akuveg.470256>
- Milli Eğitim Bakanlığı, MEB. (2020). Uzaktan eğitim 30 Nisan'a kadar devam edecek. <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/milli-egitim-bakani-selcuk-uzaktan-egitim-30-nisana-kadar-devam-edecek/1779414> erişildi.
- Neuman, L. W. (2014). *Social Research Methods: Qualitative And Quantitative Approaches (Seventh Ed.)*. Essex: Pearson Education Limited.
- Onyema, E.M., Eucheria, N.C., Obafemi, F.A., Sen, S., Antonye, F.G., Sharma, A., & Alsayed, A.O. (2020). Impact of Coronavirus Pandemic on Education. *Journal of Education and Practice*, Vol.11, No.13.
- Özgöl, M., Sarıkaya, İ., & Öztürk, M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretmen elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 294- 304.
- Parmaksız, R. Ş., & Sıcak, A. (2015). Uzaktan hizmetiçi eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 187-212.
- Saavedra, J. (2020). Educational challenges and opportunities of the Coronavirus (COVID-19) pandemic. *World Bank Blogs*. Challenges and opportunities-covid-19-pandemic, <https://blogs.worldbank.org/education/educational>
- Sarı, T., & Nayır, T. (2020). Pandemi Dönemi Eğitim: Sorunlar ve Fırsatlar. *Turkish Studies*, 15(4), 959-975. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44335>
- Sirem, Ö., & Baş, Ö. (2020). Okuma güçlüğü olan ilkökul öğrencilerinin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri. *Turkish Studies*, 15(4), 993-1009. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43346>
- Sönmez, M., Yıldırım, K., & Çetinkaya, F. Ç. (2020). Yeni tip Koronavirüs (SARS-CoV2) salgınına bağlı uzaktan eğitim sürecinin sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(6), 855-875. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43799>

UNESCO (2020). UNESCO's support: Educational response to COVID-19, <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/consequences>

Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Nobel yayın dağıtım.

Williamson, B., Eynon, R., & Potter J. (2020) Pandemic politics, pedagogies and practices: digital technologies and distance education during the coronavirus emergency, *Learning, Media and Technology*, 45:2, 107-114, DOI: 10.1080/17439884.2020.1761641

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayıncılık.

Yurtbakan, E., & Akyıldız, S. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkokul öğrencileri ve ebeveynlerin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Turkish Studies*, 15(6), 949-977. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43780>